

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA BOBEDI (SAL)

PAMPIRI YA 2 (P2)

PUDUNGWANA 2008

MATSHWAO: 80

NAKO: dihora tse 2

Pampiri ena e na le maqephe a 7.

DITAELO HO MOHLAHLUWA

1. Pampiri ena e arotswe dikarolo tse tharo, e leng:

KAROLO YA A: Moqoqo (40)
KAROLO YA B: Ditema tsa kgokahano tse telele (20)
KAROLO YA C: Ditema tsa kgokahano ya ka mehla tse kgutshwane (20)

2. Bahlahlobuwa ba lokela ho araba potso e le NNGWE karolong e nngwe le e nngwe.

3. Qala karolo e nngwe le e nngwe leqepheng le LETJHA, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.

4. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

5. Tsepamisa maikutlo haholo mopeletong le popong ya dipolelo tse nepahetseng.

6. Bolelele ba ditema tse hlahiswang e be:

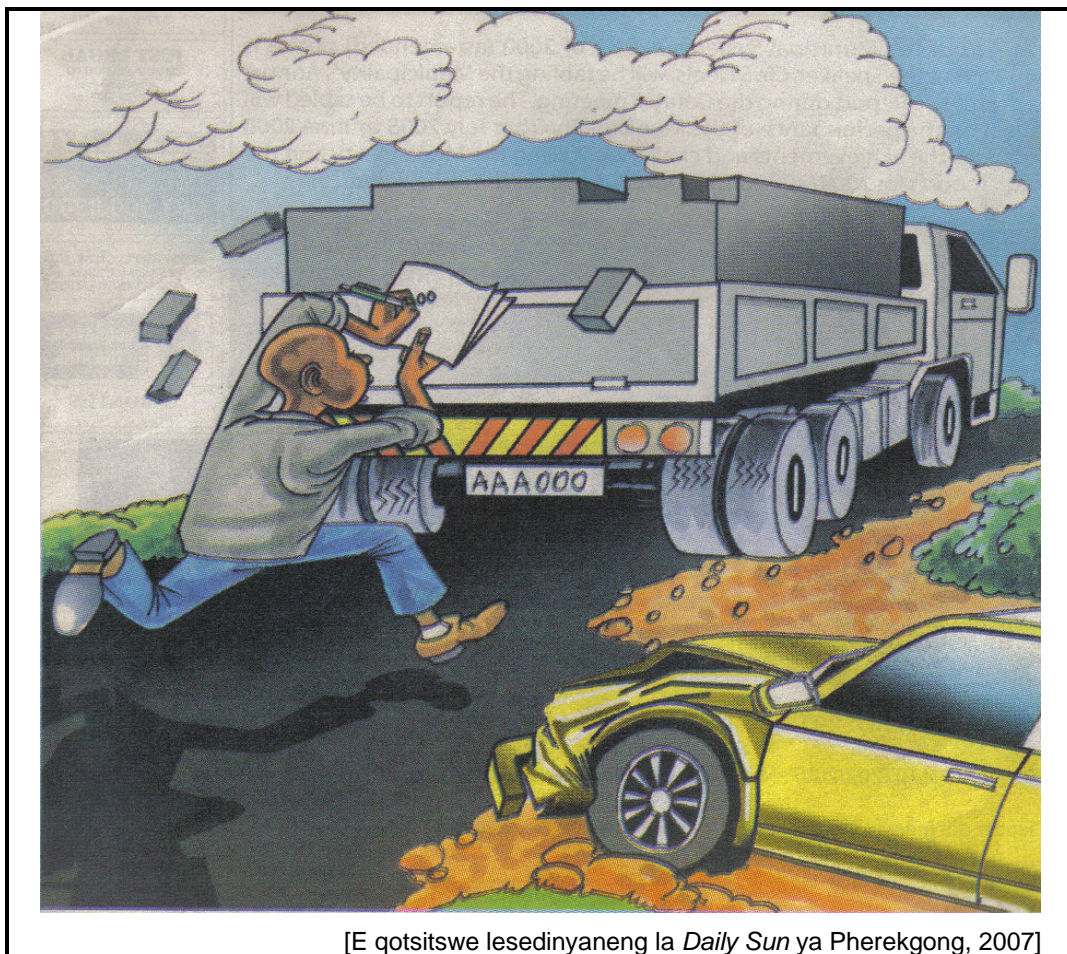
KAROLO YA A: Moqoqo – mantswe a 200 – 250
KAROLO YA B: Ditema tsa kgokahano tse telele – mantswe a 80 – 100
KAROLO YA C: Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane –
mantsewe a 60 – 80

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehlooho se le SENG mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 200 – 250. Ela tsena hloko:

- Mohatong wa boitokisetso etsa moralo kapa mmapa wa monahano moo o bontshang mehopolo ya sehlooho le dintlha tse e tshehetsang tseo o tla ngola ka tsona.
- Ha o qeta ho ngola moqoqo boela o o bale hape ho hlaola diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela hloko mehato ena.

1.1

[E qotsitse lesedinyaneng la *Daily Sun* ya Pherekong, 2007]

O ne o hlaha sekolong o tsamaya mmileng o lebileng lapeng leno ha o tla bona kotsi e mpe e ileng ya etsahala dipakeng tsa lori e neng e laetse ditene le koloi e nyenyane. Baeti ba babedi ba neng ba le koloing eo ba tswile dikotsi tse mpe mme ha ba kgone ho hlahosa se ileng sa ba hlahela. Mokganni wa lori ha a ka a emisa, o ile a baleha. Ke wena feela ya boneng mohato o mong le o mong wa se ileng sa etsahala. Ngola moqoqo oo ho wona o hlahosang ka botlalo ketsahalo ena. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be, '**Ke hopola mohato o mong le o mong wa kotsi ena.**'

[40]**KAPA**

- 1.2 Selemo sena ke sa ho qetela o le sekolong sena. Ho na le batho ba bangata bao o tla dula o ba hopola. O bile le monyetla wa ho etsa setswalle le ba bang ba bona. Hara batho ba ammeng bophelo ba hao ho bile le titjhere eo o e ratileng le ho e hlompaha hobane e bile le tshusumetso e matla ho wena. E be ke motho ya jwang? A ke o ngole moqoqo oo ho wona o hlalosing ka botlalo motho enwa wa bohlokwa hakaana ho wena. Sehlooho sa moqoqo e be, '**Ruri enwa motho o bohlokwa ho nna**'. [40]

KAPA

- 1.3 O ne o menngwe lenyalong mafelong a beke e fetileng. Tse etsahetseng lenyalong leo ke tseo o ke keng wa di lebala. Ditlhophiso tsa lenyalo di nyopile boholo – ha ho letho le tsamaileng ka tshwanelo. Lenyalo lena e ne eka motlae. Ngola moqoqo oo ho wona o phetang tse ileng tsa etsahala letsatsing leo la lenyalo. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be, '**Ha ke eso bone diphoso tse jwalo**'. [40]

KAPA

- 1.4 O badile buka ya Sesotho e o kgahlileng haholo ebile e o ruta ho hong mabapi le bophelo. Buka ena e o natefetse haholo hoo o ratang ho e phetela batjha ba bang hobane o rata ho arolelana le bona seo o ithutileng sona. Ngola moqoqo o phetang le ho hlalosa thuto eo mongodi wa buka ena a e fetisetsang babading ba hae. Sehlooho sa hao sa moqoqo wa hao e be, '**Thuto eo ke ithutileng yona bukeng ena**'. [40]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 40

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ho tsena tse latelang. Bolelele ba tema e be mantswe a 80 – 100.

- 2.1 Batswadi ba hao ba ikgantsha le ho ba motlotlo ka tsela eo o sebeditseng hantle ka teng ditlhahlobong tsa mafelo a selemo. Ba o thabetse haholo mme ba rerile ho o etsesa moketjana wa letsatsi la tswalo hoba o tla be o qeta dilemo tse leshome le metso e robedi. Ngola **karete ya memo** eo o tla e romella metswalle ya hao ho tla keteka le wena.

[20]**KAPA**

- 2.2 Bala tajana tsena tse hlahelang ka tlase mona. Ha o se o utlwisisa maemo ao a ditaba e be o ngola **puisano** eo o tla e ntshetsang pele ka seo ho buuwang ka sona.

Mofumahadi Modiehi o bile le bothata ka thelevishene eo a ileng a e reka ho le leng la mabenkele a thepa. Ke enwa o buisana le motsamaisi, monghadi Thekiso.

[Se nkilwe ho *Daily Sun* ya la 23 Phato, 2007]

Mof. Modiehi: Dumela ntate.

Mong. Thekiso: Dumela mofumahatsana. Na nka o thusa?

Mof. Modiehi: Ke kgutlisitse thelevishene, ke yane ka koloing ya ka ka ntle. Ke e rekile ka Moqebelo empa e se e hana ho bapala.

Tswela pele ka puisano

[20]**KAPA**

- 2.3 Motswalle wa hao o sepetlele toropong e nngwe e hole le moo o dulang teng. O tswile kotsi ho thulaneng ha makoloi. O sitwa ho ka mo etela ka mabaka a itseng. Mo ngolle lengolo o mo kgothatse.

[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 20

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ho tsena tse latelang. Bolelele ba tema e be mantswe a 60 – 80.

- 3.1 Moahisane wa hao o qadile kgwebo e nyenyane ya inthanete, difounu le ho tlanya (*typing*). O rekile khomputha a ba a hokela le difounu tse mmalwa. O o kopile ho mo thusa ka mawa a ka latelwang ho tsebisa setjhaba ka kgwebo ena mmoho le ditshebeletso tse fumanehang ho yona. O se o na le leano. O nahanne ho mo thusa ka ho mo ngolla **pampitshana ya tlhahisoleseding** (*flyer*) e nehelanang ka tlhahisoleseding yohle e hlokehang. E ngole ka makgethe.

[20]

KAPA

3.2

[Se nkilwe ho *Sowetan* ya 24 Mphalane, 2007]

Ka la 27 Mphalane 2007, sehlopha sa Afrika Borwa sa Rugby se hapile Mohope wa Lefatshe wa Papadi ya Rugby. Sebakadi se hlwahlwa ka ho fetisisa lefatsheng ka bophara e bile Bryan Habana. Monna enwa o fumane kgau mme re motlotlo. Mo ngolle **karete** eo ho yona o mo lakaletsang mahlohonolo le ho mo thoholetsa hore a be le bokamoso bo botle papading ya rugby.

[20]

KAPA

- 3.3 Sebini se tummeng ka mmino wa bodumedi e leng Rebecca Malope, o etela motseng wa haeno ho tla bina tse ding tsa dipina tsa hae. O e mong wa ditho komiting ya tsa boithabiso motseng wa heno ho hlophisetsa mokete ona. Ngola **phoustara** e tsebisang baahi ka konsarete ena. Hopola ho ngola dintlha tsohle tsa bohlokwa.

[20]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20****MATSHWAO A PAMPIRI ENA YOHLE: 80**